

Bevarandeplan för Natura 2000-området Svabesholm SE0420135

Brännekorran i Svabesholm och lövgroda. Foto: Ann-Sofie Pellas och Alex Regnér

Grunduppgifter om Natura 2000-området Svabesholm

Län:	Skåne
Kommun:	Simrishamn
Läge:	Strax väster om Stenshuvuds nationalpark
Markägare:	Naturvårdsverket
Areal:	15,3 hektar
Skyddsform:	Svabesholm (naturreservat), 2002–04.
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 1997–01. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004–12. SAC fastställt av Regeringen 2011–03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länstyrelsen Skåne 2018-12-20 respektive 2018-12-21.
Reviderad:	2018-07

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

När det gäller arter finns det flera kategorier av arter som vi använder oss av inom Natura 2000. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter som finns med i Artskyddsförordningens bilagor och som ska ha bevarandemål i bevarandeplanen och för vilka det krävs tillstånd för åtgärder som kan riskera att påverka arten. De *typiska arterna* är arter som är typiska för varje specifik naturtyp. *Karaktäristiska arter* ska stödja tolkningen av en viss naturtyp.

Rödlistan publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för närvarande förtecknad i boken *Rödlistade arter* i Sverige 2015. *Fridlysta arter* innebär att det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. *Ågp-arter* syftar till de hotade arter som har åtgärdsprogram för att rädda dem och deras livsmiljöer.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller

telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller

telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	8
Bevarandemål.....	8
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	9
Naturtyper	9
Natura 2000 – arter.....	10
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	12
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	14
Skydd och reglering.....	14
Prioriterade bevarandeåtgärder	14
Restaureringsåtgärder	15
Löpande skötsel	15
Uppföljning	15
REFERENSER.....	15
BILAGOR	16
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	17
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	18
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	19
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	20

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Svabesholm är en mosaikartad betesmark med kontinuerlig hävdhistoria sedan lång tid. Betesmarken karaktäriseras av öppna partier med brynvegetation och buskar där vissa partier är under igenväxning. Igenväxningsområdena dominerar östra delen. De öppna områdena är till större delen naturbetesmark på torra – blöta marker med en artrik flora från rödvenhed till lågstarrgräsmark med rödlistade arter. Mindre partier är kulturpåverkade. I området finns ett flertal mindre vattensamlingar varav en, Brännekorran, är permanent. Vattensamlingarna är viktiga för flera olika grod- och kräldjur som även är beroende av igenväxnings- och brynvegetationen.

Hedvegetationen (4030) på torra-friska marker är av rödven- och fårsvingeltyp med bl.a. stagg, ängsvädd, blodrot och knägräs. De artrika silikatgräsmarkerna (6270) hyser arter som daggkäpa, humleblomster, darrgräs, hönsarv, ogräsmaskros, jungfrulin och jordtistel men även hedindikerande arter som stagg, blodrot och knägräs hittas. I de fuktigare partierna återfinns lågstarrgräsmarker (6410 och 6230) av flera typer. Här finns stort inslag av starr, bl.a. hundstarr, harstarr, ängsstarr och hirsstarr, samt ängsvädd, darrgräs och knägräs. Större delen av de artrika lågstarrgräsmarkerna har dominant inslag av stagg (6230) som följs av ljunng och stenmåra. På torrare fläckar runt och på stenar och block övergår lågstarrgräsmarken i ängshavretorräng där ängshavre, spåtistel, kärringtand, brudbröd och jungfrulin är vanliga. I de blöta delarna av området finns fuktängar (6410) där vegetationen består av bland annat blåtåtel, kärrfräken, mynta, nysört, älggräs, hundstarr, slankstarr och med ett visst inslag av darrgräs, frossört och orkidéer. Buskskiktet består främst av en, björnbär och slån.

I området har flera olika orkidéer noterats, bland annat göknycklar, brudsporre och Jungfru Marie nycklar. Smultronfingerört har påträffats i området och äldre observationer av vårkällört finns. I trädsiktet finner man några få värdefulla träd, bl.a. ett mindre antal grova ekar, lindar och alar samt ett fåtal hålträdd. Dessa finns främst i ickenaturtypen öppen kultiverad betesmark (6911).

Svabesholm är kanske främst känt för sin rika groddjursfauna med arter som bl.a. lövgroda, större vattensalamander och långbensgroda. Tidigare har även strandpadda noterats i området. Det har även funnits en population av klockgroda på lokalen men arten har inte påträffats sedan 2002 trots flera inventeringar i området. I de buskiga markerna lever en population av hasselmöss. Djurlivet i Svabesholm är till stor del knuten till blandningen av vattensamlingar, igenväxningsvegetation och brynmiljöer. Djuren är också beroende av att omgivande marker inte förändras så att bl.a. spridningskorridorer förstörs. Svabesholm har även en artrik men trivial dyngbaggefauna.

I övrigt gällande områdesbeskrivning hänvisas till skötselplanen för Svabesholms naturreservat.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Svabesholms naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Torra hedar (alla typer) (4030)	0,2	0,78	0,98
*Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230)	0,54	2,3	2,84
*Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)	1,5		1,5
Fuktängar med blååtäl eller starr – fuktängar på surare jordar (6412)	2,0	0,83	2,83
Näringsrik ek- eller ek-avenbokskog – Ek-hassellund (9162)		0,19	0,19
Total areal naturtyper	8,34		
Total områdesareal	15,3		
Natura 2000-arter	Bevarandestatus		
Större vattensalamander <i>Triturus cristatus</i> (1166)	Icke fullgod		
△♦ Citronfläckad kärrtrollslända <i>Leucorrhinia pectoralis</i> (1042)	Kunskapsbrist		
◇ Klockgroda <i>Bombina bombina</i> (1188)	Icke fullgod		
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
♦ ny art/naturtyp som inte är beslutad av Regeringen			
△ kunskapsbrist finns om arten/naturtypen			
◇ art som försvunnit från området			

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena i området består av de öppna och halvöppna miljöer med en vegetation som har präglats av en månghundraårig hävd, först i form av ängsbruk och senare med betesdrift. Den kalkrika jorden visar få tecken på gödslingspåverkan och hyser en rik flora med bl.a. många orkidéarter. Det mosaikartade områdets vattensamlingar, naturbetesmarker, igenväxningsvegetation och brynmiljöer hyser en rik biologisk mångfald. De artrika gräsmarkerna (6230, 6270) är prioriterade naturtyper.

Motivering:

Natura 2000-området Svabesholm har en lång historia av kontinuerlig hävd. Större delen av området är relativt opåverkat av gödsling och igenväxning. Fuktiga delar av området hyser en rik flora och vattensamlingarna utgör viktiga habitat för en rad olika groddjur, däribland större vattensalamander, långbensgroda och lövgroda. I området finns även hasselmus.

Bevarandemål

Arealen av torra hedar (4030) ska vara minst 0,98 hektar. Arealen av stagg-gräsmarker (6230) ska vara minst 2,84 hektar. Arealen av silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 1,5 hektar. Arealen av fuktäng (6412) ska vara minst 2,83 hektar. Arealen av ek- och hassellund (9162) ska vara minst 0,19 hektar. Större vattensalamander (1166) och citronfläckad kärrtrollslända (1042) ska förekomma i livskraftiga populationer.

Swabesholms höga naturvärden är främst knutna till de hävdade markerna. Området ska därför vara välhävdad av bete och/eller slåtter. Förekomsten av typiska och rödlistade växt- och djurarter, som är knutna till habitatet och andra livsmiljöer (se bilaga 4 för rödlistade arter), skall bevaras och utvecklas, så att de kan föryngra sig i långsiktigt livskraftiga populationer. Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Ingen antropogen näringstillförsel ska förekomma. Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter som finns kvar i dyngan och kan påverka dynglevande organismer eller vattenkvalitet negativt. Fysiska strukturer i form av brynmiljöer, busksnår, stenmurar och död ved ska förekomma. Stenmurar och död ved kan bidra med lämpliga övervintringslokaler för bl.a. större vattensalamander. Hedarnas (4030) buskskikt skall inte täcka mer än 10% av dess

areal. Trädskiktets krontäckning skall inte utgöra mer än 10% för heden (4030) och skall endast utgöra av enstaka solitärträd och mindre grupper. För låglandsgräsmarkerna (6270) skall träd- och buskskikt inte täcka mer än 25% av dess areal. I och i anslutning till de hävdade habitaten ska antalet grova och ihåliga träd öka. Träd- och buskskikt ska i regel inte förekomma på stagg-gräsmark (6230) eller fuktäng (6412). Förekommande äldre, solitära träd och buskar ska få vara kvar. I ek- och hassellunden (9162) ska nyckelarten ek i trädskiktet finnas i minst två skikt där den undre skikthöjden är högst 1/2 av den övre. I alla skikt skall ek utgöra minst 50% av skiktet. Samtliga naturtyper ska hävdas så att förnasamlingen och igenväxningsvegetationen kan anses vara ringa, det vill säga inte påverkar flora och fauna negativt. Buskgrupper och trädskikt ska sparas för att bibehålla och gynna bl.a. hasselmus och lövgroda. En mosaik av busksnår och öppen mark ska utgöra ett påtagligt inslag i stora delar av området. Främmande/invasiva arter, t.ex. kräftdjur och fisk i vattensamlingarna, ska inte förekomma. Vattenkvalitet och syrgashalt i vattensamlingarna ska vara god för att även i fortsättningen kunna fungera som reproduktionslokal för områdets groddjur. De för naturtyperna förekommande typiska arterna ska förekomma i livskraftiga populationer.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Torra hedar (4030)

Naturtypen torra hedar (4030) utgör knappt 1 hektar av arealen i Svabesholm. Hedmarkerna finns i Natura 2000-områdets södra och östra delar och markskiktet domineras av rödven och fårsvingel. I naturtypen har arter som blåsuga, bokarv, blodrot, knägräs, ängsvädd och den starkt hotade arten smultronfingerört påträffats. Delar av naturtypen är näringspåverkad och har ett stort inslag av tistelarter. Naturtypen har till största delen icke fullgod bevarandestatus eftersom den är näringspåverkad. Det 0,2 hektar stora hedområdet i Svabesholms nordöstra del har fullgod bevarandestatus.

Stagg-gräsmarker (6230)

Stagg-gräsmarkerna (6230) är tillsammans med fuktängarna (6412) Svabesholms mest utbredda naturtyp. I områdets västra del finns relativt stora obrutna partier med naturtypen medan den i de centrala delarna förekommer mer fläckvis. Större delen av stagg-gräsmarkerna domineras av stagg som följs av ljung och stenmåra. På en av stagg-gräsmarkerna i områdets centrala delar finns ett sparsamt inslag av ek. Här finns även ett par grova alar med omkrets på 2,6 respektive 4,3 meter. På torrare fläckar runt och på stenar och block övergår stagg-gräsmarken i ängshavretorräng där ängshavre, spåtistel, kärringtand, brudbröd och jungfrulin är vanliga. Jungfru Marie nycklar har också påträffats i naturtypen. 2,3 hektar av naturtypen i området har icke fullgod bevarandestatus på grund av viss näringspåverkan samt ett allt för tätt träd- och

buskskikt. Mindre ytor på sammanlagt 0,54 hektar med naturtypen i områdets centrala delar har fullgod bevarandestatus.

Silikatgräsmarker (6270)

I norra delen av Svabesholm finner man två områden med silikatgräsmarker (6270). Denna naturtyp hyser i området arter som daggkåpa, humleblomster, darrgräs, hönsarv, ogräsmaskros, jungfrulin och jordtistel men även hedindikerande arter som stagg, blodrot och knägräs hittas. Det östra området med artrika silikatgräsmarker domineras av rövden och består övervägande av öppna marker. Längre österut i detta område med naturtypen tar ett buskskikt med välutvecklade brynmiljöer vid. Hasselmus har påträffats inom detta område. Det västligt belägna området med naturtypen har ett buskskikt som domineras av slån, björnbär och en. Naturtypen i detta område angränsar till tydliga brynmiljöer vars trädskikt innehåller arter som ek, fågelbär, lind, avenbok, rönn, al, ask och björk. I torra partier förekommer slåttergubbe. Naturtypen artrika silikatgräsmarker (6270) har i Svabesholm fullgod bevarandestatus.

Fuktäng med blåtåtel eller starr (6412)

Naturtypen fuktäng (6412) är tillsammans med artrika stagg-gräsmarker den mest utbredda av Svabesholms naturtyper. Man finner fuktängarna spridda över större delen av Natura 2000-området. Fuktängarna är till största delen öppna och hyser arter som hundstarr, harstarr, ängsstarr, hirsstarr, ängsvädd, darrgräs och knägräs. I naturtypen i området har även göknycklar, jungfru Marie nycklar, brudsporre och småvänderot påträffats. Större delen av naturtypen i området, 2 hektar, har fullgod bevarandestatus. 0,83 hektar av naturtypen i området har icke fullgod bevarandestatus på grund av näringspåverkan och ett för tätt busk- och trädskikt.

Ek-hassellund (9162)

I södra delen av Svabesholm finns ett mindre område med naturtypen ek-hassellund (9162). Denna del av området domineras av hassel och har inslag av bl.a. ek, fågelbär och lind. I naturtypen har bl.a. hasselmus och näktergal noterats. Naturtypen har i området icke fullgod bevarandestatus på grund av bristande dynamik – något som kan förbättras i takt med att naturtypen åldras och utvecklas.

Natura 2000 – arter

Större vattensalamander (1166)

Större vattensalamander lever större delen av sitt liv på land, och hittas egentligen bara i vatten under lek- och larvperioden. På land tycks den ha väldigt specifika val av livsmiljö, t.ex. murkna trädstammar och stubbar, smånagargångar, under mossbeklädda stenar och i blockterräng. Vanligen finns de i fuktig huvudsakligen lövdominerad skog, men de påträffas sällsynt även på öppen mark, t.ex. i fuktiga hagar med högvuxet gräs.

I vatten lever den i vattensamlingar som är permanenta och solbelysta, och finns sällan i vattensamlingar som är mindre än 10 meter i diameter och/eller grundare än 0,5 meter.

Lekvatten bör vara fiskfria, för larverna är utsatta för en stark predation från dessa. Dessutom innebär frånvaron av fisk att det finns mer föda i form av fler evertebrater i vattnet. Det är viktigt att det finns lämpliga habitat på land nära lekvatten, för studier har visat att en majoritet av individerna i en population sällan vandrar längre än 100 meter från vattnet.

Större vattensalamander är klassad som livskraftig på den nationella rödlistan men mycket tyder på att arten har minskat kraftigt i antal under de senaste decennierna. På Artportalen finns flera rapporter av större vattensalamander från Svabesholm, bl.a. en observation av 20 lekande individer från 2013. Arten förekommer i fler dammar i trakten. Arten har icke fullgod bevarandestatus eftersom antalet reproducerande individer inte tycks vara tillräckligt stort för att garantera populationens långsiktiga fortlevnad samt för att det råder brist på lämpliga strukturer på land, såsom död ved i form av stockar, som kan nyttjas för övervintring och skydd.

Citronfläckad kärrtrollslända (1042)

Natura 2000-arten citronfläckad trollslända förekommer i skogs- eller buskomgärdade grunda, relativt näringsrika, både stillastående och svagt strömmande småvatten. Lokaler utgörs av dammar och myrgölar, men också av vegetationsrika vikar av större sjöar. Vattenvegetationen är ofta dominerande på dessa platser som har små, öppna vattenytor. Vattnen har en hög artrikedom av vatteninsekter. Citronfläckad trollslända är okänslig för försurning. Frånvaro av fisk gynnar arten. Larvutvecklingen tar 1–3 år. Larven förekommer i strandmiljön där den lever som rovdjur på vatteninsekter. Öppna vattenspeglar med vindskyddande strandvegetation är viktigt för sländans parningsflykt. Hannarna är territoriella, medan honorna för en mycket tillbakadragen tillvaro fram till tidpunkten för parningen. De fullbildade trollsländorna sitter ofta stilla i vegetationen – gärna på ett vertikalt underlag – varifrån de gör utfall mot förbiflygande byten. Arten kan förflytta sig mer än 10 km mellan olika vattensystem. Det vanliga beteendet är dock att hålla sig i närheten av uppväxtplatsen. Citronfläckad kärrtrollslända anses av den nationella rödlistan vara livskraftig i Sverige. Arten minskade dock starkt i Västeuropa under 1900-talets senare hälft och försvann då helt från flera länder. Den svenska populationen av arten är sannolikt en av de mest stabila inom EU. I Sverige är den citronfläckade kärrtrollsländan utbredd i både Svealand och Götaland.

I Svabesholm finns det en bekräftad observation av citronfläckad kärrtrollslända från 2010. Det råder kunskapsbrist om artens bevarandestatus i Svabesholm. Eftersom arten kan flyga upp till 10 km är det även möjligt att det rör sig om en individ från en närliggande population. I dagsläget är det okänt om det finns en bofast population i Svabesholm.

Klockgroda (1188)

Klockgroda är en art som föredrar obrukade och odikade, öppna fuktiga områden och extensivt utnyttjade betesmarker. Den reproducerar sig i grunda småvatten som svämmar över på våren. De småvatten där arten reproducerar sig får inte vara skuggade av träd eller buskar. Är grodans småvatten beskuggade sjunker vattentemperaturen, vilket försämrar reproduktionsförmågan hos arten. Vattnen bör innehålla flytbladsvegetation, och då är det optimalt att fördelningen mellan fri vattenyta och vattenyta med flytbladsvegetation är 50/50. Grodan kan också leka i öppna torvgravar, dämningar, dödisgröpar, mörkelgravar och solexponerade lövkärr i ädellövskog.

Grodan kan genomföra kilometerlånga vandringar över öppen mark och i lövskog, och kan därför ta sig till nya vattensamlingar som ligger relativt långt bort.

Klockgrodan är en groda som har en liten utbredning i Sverige. Den finns uteslutande på ett fåtal platser i Skåne, men har tidigare haft en mycket större utbredning. På 1960-talet försvann grodan från Sverige, men har sedan dess återinplanterats ett antal gånger, och dess populationstrend och -spridning i Skåne är idag ökande och positiv.

Klockgroda har observerats i Brännekorran i Svabesholm flertalet gånger under 1990-talet och tidigt 2000-tal. 1989 genomfördes en illegal utsättning av klockgroda på lokalen. På grund av sitt isolerade läge har lokalen inte fått någon större betydelse för arten även om reproduktion ägde rum under vissa år. De införda djuren härstammar troligtvis från individer från Bäckhalladalsområdet eftersom arten i detta område minskade samtidigt som klockgrodor dök upp i Brännekorran. År 2000 sattes 253 juvenila klockgrodor ut i Brännekorran i ett försök att stabilisera populationen. Trots detta saknas observationer gjorda efter 2002. Dammen ligger ca 100 meter över havet och har sen fenologi vilket inte är idealiska villkor för den värmekrävande klockgrodan. Arten anses vara utdöd i Svabesholm.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området. OBS hoten är oftast reglerade i föreskrifterna för beslutet om naturreservat.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur som skadar mark och vegetation. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna får inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av betesdjur får endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning.
- För svag eller utebliven hävd som leder till att naturtyperna växer igen.
- För intensiv hävd som skadar vegetationen.

- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.
- Utdikning, dränering och andra ingrepp som ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av naturtyper. Naturtyperna kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävningar och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå eller ändrad hydrologi på lokalerna.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande åkrarna.
- Brist på föryngring av nya träd som ska ta över efter de gamla träden.
- Avverkning av hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Plockning eller annan exploatering av den rödlistade floran i området.
- Terrängkörning.
- Spridning av invasiva arter.
- Beskuggning av dammarna där större vattensalamander leker.
- Isolering och fragmentering.
- Ett alltför tätt träd- och buskskikt på de öppna markerna och runt dammar kan påverka områdets groddjur negativt.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering.
- Införsel och förekomst av kräftor eller fiskar som kan skada groddjurens förökning.
- Övergödning har negativ effekt på förekomsten av större vattensalamander, sannolikt för att perioder av syrebrist kan uppstå, vilket är direkt negativt för överlevnaden av ägg och larver.
- För intensiv beteshävd, speciellt i de öppna naturtyperna omkring de vattendrag där större vattensalamander finns.
- Nedfall av luftföroreningar. Föroreningar kan t.ex. drabba områdets amfibiepopulation negativt.
- Införande av fisk eller kräftor i de akvatiska miljöerna.
- Rensning, dikning, muddring eller breddning av diken/vattendrag i anslutning till området som kan påverka våtmarkerna negativt.
- Spridning av invasiva arter, t.ex. sjögull eller vattenpest.
- Beskuggning av småvatten genom tillväxt av skog är en sannolik hotfaktor mot enskilda populationer av citronfläckad kärrtrollslända. Arten är starkt gynnad av solexponering.
- Eutrofiering där vegetationen blir så tät att inga vattenspeglar återstår är negativ för citronfläckad kärrtrollslända men detta är ingen stor påverkansfaktor i Sverige.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27–29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådas med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken.

Skydd och reglering

Natura 2000-området Svabesholm omfattas av naturreservatet med samma namn, bildat 2002. Föreskrifterna för naturreservatet Svabesholm förbjuder bl.a. införande av fisk och kräftor, plantering av träd och användning av bekämpningsmedel och gödsel. Området omfattas även av riksintressen för naturvård, friluftsliv och kustzon. Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Reservatet ska hävdas genom årligt bete, gärna i kombination med slätter. Betestrycket ska generellt vara så högt att buskskiktet inte kan expandera inom området. Delar av det buskrika området ska bevaras som skyddsområde för hasselmus. I övriga delar av reservatet skall träd- och buskskikt successivt minskas till att tillsammans högst omfatta cirka 10 procent (ca 1,5 ha) av områdets areal (riktvärde) genom ett högt betestryck i kombination med röjning och gallring. Gallrings- och röjningsåtgärder får ej ske under perioden 1 mars till 1 november av hänsyn till områdets population av lövgroda och hasselmus. Vattentillgången i området ska ökas för att gynna områdets amfibier. Åtgärder för att öka vattentillgången ska i första hand ske genom

röjning kring och fördjupning av befintliga småvatten i kombination med att dränering genom befintliga rester av diken försvåras.

Restaureringsåtgärder

- Se skötselplan

Löpande skötsel

- Se skötselplan

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

- ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artdatabankens Artfaktablad (1992–2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Billqvist, M. & Birkedal, L. 2016. *Skånes trollsländor – en atlasinventering 2009–2014*. Naturskyddsföreningen i Skåne, Lund.
- Länsstyrelsen i Skåne. Berglund, B. *Projekt klockgroda – Historik och status fram till 2005*.
- Länsstyrelsen i Skåne. Nyström, P. och Stenberg, M. 2008. *Klockgrodan Bombina bombina – utvärdering av åtgärdsprogram 2000–2002*.
- Länsstyrelsen i Skåne. Stenberg, M. och Nyström, P. 2009. *Större vattensalamander (Triturus cristatus) i Skåne 2008. Översiktsinventering och förekomst inom 17 Natura 2000-områden*.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Naturvårdsverket, Malmgren, J. 2007. *Åtgärdsprogram för bevarande av större vattensalamander och dess livsmiljöer*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2011. *Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2: Citronfläckad kärrtrollslända*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2011. *Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2: Klockgroda*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2011. *Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2: Större vattensalamander*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.
- Wiktelius, S. 1998. *Dynglevande skalbaggar (Coleoptera: Scarabaeidae) i skyddsvärda naturbetesmarker - en inventering*. Institutionen för entomologi, Uppsala.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

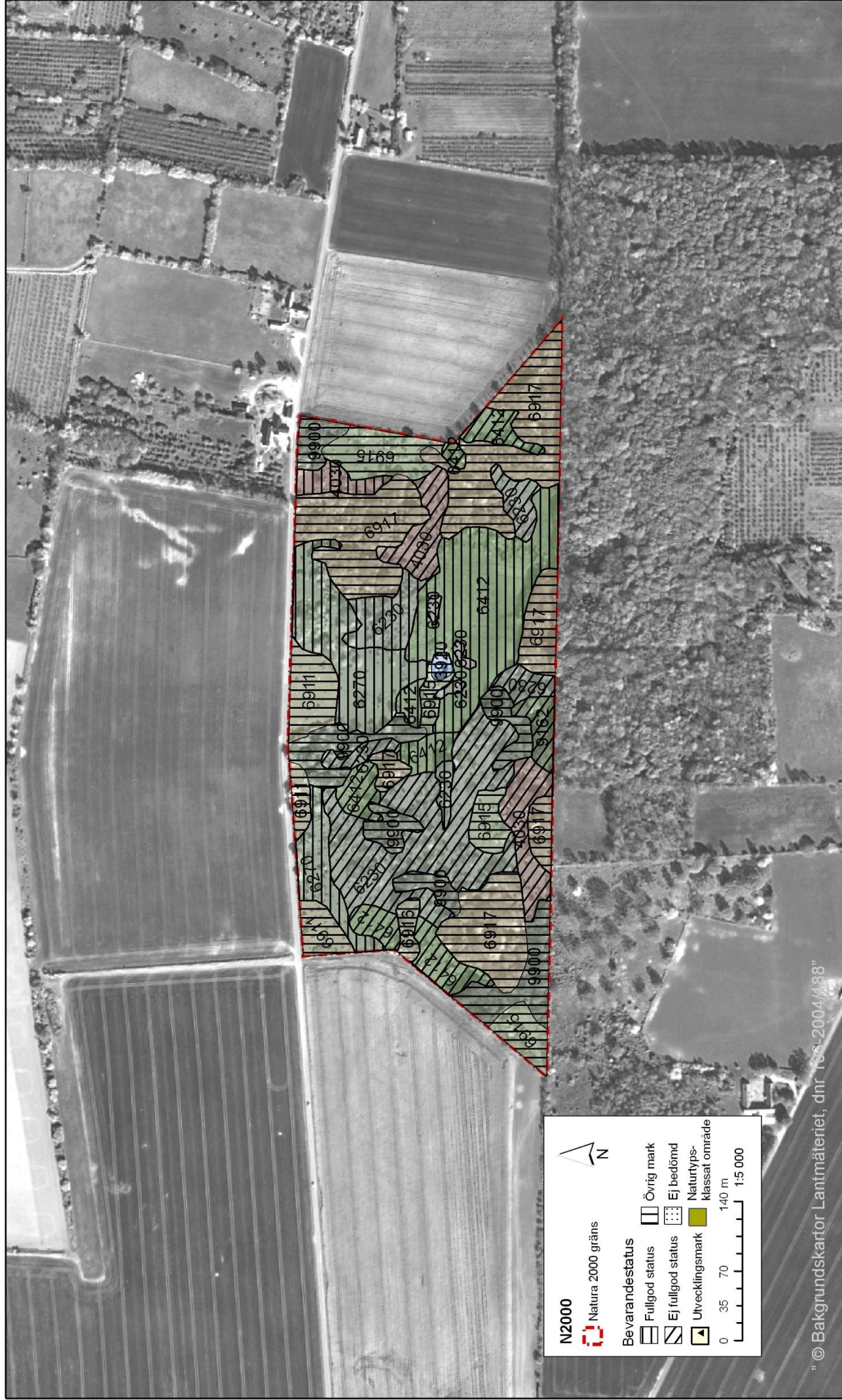
Planförfattare: Johan Niss

Senast reviderad 2018-07-27 av Alexander Regnér

Bilaga 1. Natura 2000-området Svabesholm, SE0420135, med naturtyper.

Förteckning över naturtypskoder återfinns i bilaga 2.

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

4030 – Torra hedar (alla typer)

6230 – Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat

6270 – Artrika torra-friska låglandsmarker av fennoskandisk typ

6412 – Fuktängar med blåttåtel eller starr – fuktängar på surare jordar

9162 – Näringsrik ek eller ek-avenbokskog – Ek-hassellund

Icke-naturtyper

3920 – Småvatten i odlingslandskapet

6911 – Öppen kultiverad betesmark

6915 – Fuktäng

6916 – Buskrik utmark

6917 – Betad skog

9900 – Ickenatura-skog

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B1, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Kärlväxter	Smultronfingerört	<i>Potentilla sterilis</i>	EN
	Bokarv	<i>Stellaria neglecta</i>	NT
	Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
	Sommarfibbla	<i>Leontodon hispidus</i>	NT
	Ängsskära	<i>Serratula tinctoria</i>	NT
	Desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	NT
	Göknycklar	<i>Anacamptis morio</i>	LC, F
	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza maculata subsp. Fuchsii</i>	LC, F
	Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata subsp. Maculata</i>	LC, F
	Brudsporre	<i>Gymnadenia conopsea</i>	LC, F
	Sankt Pers nycklar	<i>Orchis mascula</i>	LC, F
Insekter	Violettkantad guldvinge	<i>Lycaena hippothoe</i>	NT
	Ängsnätjäril	<i>Melitaea cinxia</i>	NT
Fåglar	Rapphöna	<i>Perdix perdix</i>	NT
	Storspov	<i>Numenius arquata</i>	NT
	Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU
	Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	NT
	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT, B1
	Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT
	Ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	NT
	Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
	Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	VU
	Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU
Groddjur	Lövgroda	<i>Hyla arborea</i>	LC, ÅGP, F
	Långbensgroda	<i>Rana dalmatina</i>	VU, ÅGP, F
	Större vattensalamander	<i>Triturus cristatus</i>	LC, B2, ÅGP, F
	Mindre vattensalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	LC, F
	Vanlig groda	<i>Rana temporaria</i>	LC, F
	Vanlig padda	<i>Bufo bufo</i>	LC, F

Bevarandeplanen för Svabesholm

Syftet med Natura 2000-området Svabesholm i Simrishamns kommun är att bevara de artrika betesmarkerna och vattenmiljöerna som hyser en rik groddjursfauna. Området präglas av en mycket lång hävdkontinuitet som har gett upphov till en hög artrikedom.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane